

SPRAWOZDANIA

Międzynarodowe sympozjum poświęcone rodzajowi *Iris* (Liblice CSR, 4—7. VI. 1974)

W czerwcu 1974 w okresie kwitnienia kosaćców odbyło się w Liblicach pod Pragę międzynarodowe sympozjum poświęcone rodzajowi *Iris*. Sympozjum to było zorganizowane przez Ogród Botaniczny w Pruhonicach podległy Czechosłowackiej Akademii Nauk. Ogród ten ma bogatą kolekcję kosaćców od wielu lat zajmuje się ich hodowlą i może poszczycić się kilkoma odmianami własnej produkcji. Gospodarzami sympozjum byli doc. inż. Hofman dyrektor Ogrodu Botanicznego w Pruhonicach, S. Hejny członek korespondent Czechosłowackiej Akademii Nauk i M. Blažek kurator kolekcji kosaćców w Pruhonicach.

W sympozjum wzięło udział około 80 osób z następujących krajów: Bułgaria, Czechosłowacja, Japonia, Jugosławia, KLRD, NRD, Polska, RFN, Rumunia, Szwajcaria, Stany Zjednoczone A. Pn, Włochy i Związek Radziecki. Byli to botanicy, ogrodnicy, oraz hodowcy amatorzy. Kosaćce przyciągają uwagę wielu ludzi, w niektórych krajach istnieją towarzystwa miłośników tych roślin (Stany Zjednoczone A. Pn, Wielka Brytania, Włochy). Na spotkaniu w Liblicach nie zabrakło również przedstawicieli tych towarzystw. Szczególnie licznie (12 osób) reprezentowane było Włoskie Towarzystwo Irysów (Societa Italiana dell'Iris), którego siedzibą jest Florencja a *Iris florentina* L. jest godłem tego miasta.

Z Polski przybyli na sympozjum dr B. Chlebowski z Instytutu Produkcji Ogrodniczej AR w Warszawie, doc. dr A. Doroszevska z Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz dr K. Kozak z swymi współpracownikami z Ogrodu Botanicznego UMCS w Lublinie.

Obrady prowadzone na zamku w Liblicach trwały dwa dni. Jeden dzień poświęcony był na wyjazd w teren, gdzie na naturalnych stanowiskach można było oglądać *Iris aphylla* L. i *Iris sibirica* L. Również jeden dzień zajęło dokładne obejrzenie irydarium w Pruhonicach. Wiele gatunków tej kolekcji reprezentowane jest przez liczne egzemplarze pochodzące z naturalnych stanowisk. Niektóre z nich służą jako materiał wyjściowy do uzyskania nowych form ozdobnych. Jednakże znaczną większość kolekcji, około 1000 odmian, stanowią formy ogrodowe z grupy *I. barbata* hort. Na poletkach irydarium zgrupowano je według wieku, poczynając od najstarszych kolejno aż do najmłodszych. Najstarsze z 1830 roku są to „Plumeri” nieznanego autora, „Aurea” Jacques'a a także parę odmian Lemon'a z 1840 roku jak „Arlequin”, „Honorabile” i inne. Do najnowszych należą „Three Smokes” Warburton'a z 1971 roku i kilka odmian Blažka z 1972 roku „Živa”, „Temno” i inne. Ten historyczny układ kolekcji w Pruhonicach jest bardzo interesujący. Nie tylko jest on przeglądem pojawiających się kolejno odmian ale również pozwala prześledzić kształtowanie się niektórych cech. Jednocześnie na tak dużym materiale porównawczym wyraźnie widać, że nowoczesne metody hodowli lat powojennych dały nadzwyczajne rezultaty. Wymiary kwiatów znacznie się powiększyły i uzyskano niezwykle piękne barwy.

Hodowlą kosaćców w Pruhonicach zajmuje się Milan Blažek, który wiele lat poświęcił na zebranie tak imponującej kolekcji. Obecnie nie tylko nad nią czuwa ale również pracuje nad nowymi odmianami. Piękne rezultaty jego pracy można było oglądać nie tylko w irydarium w Pruhonicach ale również w jego własnym ogrodzie, w którym od lat Blažek prowadzi swoje doświadczenia.

Tematyka obrad w Liblicach była bardzo różnorodna. Obejmowała ona referaty i krótkie doniesienia z zakresu systematyki i klasyfikacji, embriologii, kariologii i geograficznego rozmieszczenia kosaćców jak również z dziedziny ich hodowli i uprawy. Ponadto niektórzy hodowcy tylko prezentowali swoje kolekcje na kolorowych przezroczach.

Do najciekawszych należy zaliczyć wystąpienie prof. G. I. Rodionenko z Leningradu, który od przeszło 20 lat zajmuje się kosaćcami na terenie Związku Radzieckiego. Jego referat dotyczył klasyfikacji i no-

menklatury rodzaju *Iris* sensu lato, oprócz tego Rodionenko omawiał badania nad gatunkami kosaćców występującymi w górach Kaukazu, a także zreferował swoje niezwykle interesujące obserwacje nad biologią rozwoju i odpornością na mróz *I. pseudoacorus* L., *I. pumila* L. i *I. sibirica* L. pochodzących z różnych stanowisk.

Doświadczenia nad hodowlą zarodków i tkanek kosaćców *in vitro* referował P. Werckmeister (RFN). I. Tscheschmedjiev z Plovdiv (Bułgaria) przedstawił stan badań nad kariologią gatunków *Iris* występujących na terenie Bułgarii.

Niezwykle ciekawy był pokaz kolekcji japońskich z grupy *I. kaempferi* Sieb. i innych. Prezentowała je dziennikarka japońska S. Takuma będąca przedstawicielką firmy Hirao, największej hodowli kosaćców w Japonii. Dużą sensację wywołało zaprezentowanie przez F. Köhlerina (RFN) prywatnej kolekcji rzadkich gatunków *Iris* i rodzajów pokrewnych jak *Iridodictyum*, *Juno* i *Xiphion*. Amator ten w przeciwieństwie do większości miłośników, nie gromadził odmian ogrodowych lecz przeważnie gatunki naturalne. Większość z nich, szczególnie z gór Azji, jest mało znana i nie była dotychczas uprawiana.

Ogólnie biorąc sympozjum w Liblicach było przeglądem obecnego stanu wiedzy o rodzaju *Iris*, interesującym zarówno dla botaników, ogrodników jak i licznych amatorów.

Alina Doroszevska

Pierwszy Bałkański Kongres Mikroskopii Elektronowej

W dniach 22—26 maja 1974 r. odbył się w Sarajewie Pierwszy Bałkański Kongres Mikroskopii Elektronowej.

O ile mi wiadomo, nie uczestniczyli w nim Polacy, choć było kilku naukowców z krajów pozabalkkańskich. Będąc w Jugosławii miałem okazję rozmawiać z przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego prof. Lazarem Jerkovićem z Sarajewa na temat odbytego Kongresu. Od niego też otrzymałem streszczenia referatów wygłoszonych na kongresie i wydanych w specjalnym opracowaniu.

Na Kongresie obradowało 6 sekcji:

1. Metalurgii i poza biologicznych zastosowań; 2. Wirusów; 3. Botaniki: a) glonów i grzybów, b) roślin naczyniowych; 4. Biomedycyny I: a) cytologii i cytochemii, b) systemu nerwowego; 5. Biomedycyny II: c) komórek neuro-sekrecyjnych, d) hematologii i immunologii; 6. Biomedycyny III: e) mięśni i płuc.

Razem wygłoszono 106 referatów, w tym dwa ogólne. Jeden przez prof. Cossletta z Anglii na temat zmian destrukcyjnych wywołanych przez wiązkę elektronów w makromolekularnych strukturach materiału organicznego obserwowanego w mikroskopie elektronowym. Drugi przez prof. Bernharda z Francji o nowych technikach w mikroskopii elektronowej zastosowanych do badań komórki.

Najwięcej referatów wygłoszono w sekcjach biomedycyny. Ponieważ zajmuję się cytologią roślin, ta tematyka głównie mnie zainteresowała i chciałem o niej krótko poinformować.

Kilka referatów wygłosił przewodniczący komitetu organizacyjnego Kongresu prof. Jerković na temat morfologii okrzemek. Dokładne poznanie rzeźby ich szkieletów możliwe było dzięki zastosowanej technice replik oraz mikroskopii skaningowej. Znajomość powierzchni okrzemek ma podstawowe znaczenie dla taksonomii tej grupy glonów.

Doniesienia oparte na wynikach uzyskanych podobnymi technikami dotyczyły również morfologii ziaren pyłkowych (Sonja, Sarajewo) oraz anatomii drewna, a ściślej rozkładu drewna przez pewne grzyby, co dzięki mikroskopowi skaningowemu pozwoliło cały ten złożony proces przedstawić kompleksowo (Nečesany, Bratysława).

Wpływ infekcji bakteryjnej na liście soi został prześlędzony na podstawie ultracienkich skrawków przez dr Numića z Sarajewa. W innej pracy przedstawiono wpływ fungicydu Afuganu na liście *Vitis vinifera* w czasie ich aktywności fotosyntetycznej (Vujičić, Belgrad). Z pracy tej wynikało, że Afugan w stężeniach stosowanych do opryskiwań roślin nie wywiera widocznych skutków na ultrastrukturę komórek liścia.

Szereg referatów dotyczyło plastydów i ich powiązań strukturalno-funkcjonalnych z innymi składnikami miocytoplasty. W mezofilu *Zea mays* obserwowano strukturalne powiązania otoczki plastydów i tonoplastu. Przypuszcza się, że istnieje możliwość przenikania części plastydów, szczególnie bogatych w skrobię do wakuoli (Galatis i wsp., Ateny). Bogatą siatkę śródplazmatyczną obserwowano wokół plastydów w ryzoidach wątrobowca *Lumularia* sp. (Apostolakis i wsp., Ateny). Autorzy uważają, że poprzez siatkę śródplazmatyczną może być przekazywany materiał potrzebny do rozwoju plastydów lub też tą drogą transportowany jest cukier magazynowany w plastydach ryzoidów. Ta ostatnia możliwość była już sugerowana wcześniej w literaturze.

Dr Mercedes Wrischer z Instytutu „Ruder Bošović” z Zagrzebia przedstawiła etapy tworzenia białka krystalicznego we wnętrzu tylakoidów chloroplastów młodych liści szpinaku, lecz jako konsekwencję transformacji białka już istniejącego, a nie syntetyzowanego „de novo”. Dr Ljubešić z tego samego instytutu opisał struktury mikrotubulopodobne w chromoplastach dyni. Mikrotubule charakteryzowały się zmiennością kształtu, średnicy oraz występowały w bezpośrednim sąsiedztwie plastoglobul i otoczki plastydu. Chromoplastowe mikrotubule złożone są z lipidów i białek w przeciwieństwie do mikrotubul cytoplazmatycznych zbudowanych jedynie z podjednostek białkowych. Zdaniem autora mikrotubule plastydowe stanowią pewien rodzaj modyfikacji rozkładającego się systemu błon w procesie przekształcania chloroplastów w chromoplasty.

Trzy referaty wygłoszone zostały przez dr Pelicarić z Nowego Sadu na temat ultrastrukturalnej budowy glonów z Rodzaju *Scenedesmus* ze szczególnym zwróceniem uwagi na budowę chloroplastów. Dr Galatis ze współpracownikami z Aten przedstawił organizację wierzchołka plechy u *Dictyota dichotoma* i asymetryczne podziały komórki apikalnej mające podstawowe znaczenie w procesie różnicowania plechy.

Wygłoszono również referat na temat tworzenia inwaginacji plazmalemy w różnicujących się komórkach epidermy *Vigna sinensis* (Galatis, Ateny) i ultrastruktury nucellusa i komórki centralnej dojrzałego megagametofitu u *Bothriochloa ischaemum* (Moscow, Sofia).

Z krótkiego przeglądu referatów botanicznych prezentowanych na Pierwszym Bałkańskim Kongresie Mikroskopii Elektronowej wynika, że ich tematyka była różnorodna. Najwięcej referatów wygłoszili Jugosłowianie jako gospodarze. Miałem okazję zapoznać się bezpośrednio z pracą głównych ośrodków naukowych w Jugosławii (Belgrad, Zagrzeb, Sarajewo) zajmujących się ultrastrukturą roślin. Wszędzie podejmowane są ciekawe tematy. Niektóre z nich przedstawione będą na następnym, Drugim Bałkańskim Kongresie mającym się odbyć w 1978 r. w Turcji.